

روند باروری در ایران، از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰

الهام فتحی^۱

نورمحمد جاوید^۲

مجتبی نصیری پور^۳

مقدمه

در فرآیند انتقال جمعیتی، نرخ باروری در بسیاری از مناطق جهان کاهش یافته و همه‌گیری کووید ۱۹^۴ این روند را تقویت کرد. کاهش تمایل به فرزندآوری و به دنبال آن کاهش میزان باروری پیامدهای جدی بر رشد اقتصادی دارد. کم‌زایی موالید^۵ همچنین پیامدهایی برای پویایی جمعیت در سال‌های آینده به همراه خواهد داشت به این ترتیب که کاهش تعداد موالید در چند سال آینده می‌تواند باعث کاهش جمعیت واقع در سن کار در دهه‌های آتی شود از سوی دیگر نیروی کار امروز، به سن بازنشستگی می‌رسند. برای اطمینان از سلامت و طول عمر جوامع، ضروری است که سیاستگذاران در برنامه‌ریزی‌ها و وضع قوانین در حوزه‌های مختلف اجتماعی اقتصادی و بهداشتی این روندها را در نظر بگیرند. لذا باتوجه به اهمیت تغییرات باروری در سیاستگذاری‌های جمعیتی این گزارش به بررسی روند باروری ایران در چندسال اخیر می‌پردازد.

روند میزان باروری ایران در قرن اخیر نشان می‌دهد، سطح باروری افت و خیزهایی را تجربه نموده است. میزان باروری کل ایران که تا دهه ششم قرن حاضر در سطح بالایی بود از دهه ۱۳۷۰ رو به کاهش گذاشته است. این کاهش پاسخی به تغییر سیاست‌های جمعیتی کشور در دهه‌های اخیر بوده است. هر چند که بعد از گذشت دو دهه به طور مقطعی میزان باروری کل ایران در سال ۱۳۹۵ اندکی افزایش یافت، که از مهمترین دلایل آن تاخیر در سن فرزندآوری و تغییرات ساختمان سنی جمعیت بود، اما شواهد حاکی از آن است که مجدداً میزان باروری از سال ۱۳۹۶ تا سال ۱۳۹۹ کاهش یافت. هرچند که میزان باروری کل کشور در سال ۱۴۰۰ اندکی افزایش یافته اما در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ میزان باروری جمعیت ایرانی مشابه یکدیگر بود و به عبارتی

^۱ دکتر جمعیت‌شناسی - رئیس گروه آمارهای جمعیت و سلامت - دفتر آمارهای جمعیت، نیروی کار و سرشماری - مرکز آمار ایران

^۲ کارشناس ارشد جمعیت‌شناسی - کارشناس آمارهای جمعیت - دفتر آمارهای جمعیت، نیروی کار و سرشماری - مرکز آمار ایران

^۳ کارشناس ارشد جمعیت‌شناسی - کارشناس آمارهای جمعیت - دفتر آمارهای جمعیت، نیروی کار و سرشماری - مرکز آمار ایران

^۴ COVID-19

^۵ baby bust

میزان باروری در این سال ها تثبیت شد. انتظار می‌رود با پوشش بالای واکسیناسیون و رفع برخی نگرانی‌ها نسبت به این عواقب این بیماری مسری، قسمتی از کاهش باروری که در دوره زمانی فراگیری اپیدمی کرونا اتفاق افتاد، از سال ۱۴۰۱ به بعد جبران شود.

در گذشته به دلیل وجود خطاهای پوشش ثبت تعداد موالید برای محاسبه میزان باروری کل از روش‌های غیرمستقیم و اطلاعات سرشماری‌ها استفاده می‌شد. بررسی‌های کارشناسی نشان می‌دهد در سال‌های اخیر به دلیل افزایش پوشش قابل قبول ثبت موالید امکان محاسبه‌ی این شاخص با روش مستقیم امکان پذیر شده است. مقایسه نتایج روش مستقیم و غیر مستقیم در سال ۱۳۹۵ شاهی بر این مدعاست به گونه‌ای که هر دو روش میزان باروری کل ایران را رقم یکسانی نشان می‌دهند.^۶ از سوی دیگر با توجه به اهمیت این شاخص در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی‌های جمعیتی، محاسبه میزان باروری در دستور کار مرکز آمار ایران قرار گرفت. به این ترتیب با استفاده از توان کارشناسی و فنی نسبت به محاسبه این شاخص با استفاده از آمارهای ثبتی و پیش‌بینی‌های جمعیتی اقدام شد و نتایج پس از برگزاری جلسه کمیته آمار بخشی جمعیت با حضور اساتید صاحب‌نظر و کارشناسان با تجربه و اعضای کمیته مورد بررسی قرار گرفت و سپس نتایج نهایی، توسط مرکز آمار ایران اعلام و منتشر شد. انتشار شاخص میزان باروری کل که پس از تجمیع نظرات کارشناسی در نظام آماری کشور حاصل شد علاوه بر این که از ابهامات و خبرهای ضد و نقیض و پراکنده‌گویی‌ها در مورد مقدار واقعی این شاخص کمک نمود، ابزار تحلیلی مناسبی را در اختیار نظام سیاستگذاری و برنامه‌ریزی‌های جمعیتی کشور قرار داد.

گزارش تحلیلی حاضر با هدف آگاهی کاربران نسبت به منابع و روش‌های محاسبه و نتایج میزان باروری کل ایران از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ تهیه شده است.

روش تحقیق و منابع مورد استفاده

روش‌شناسی این پژوهش در راستای دستیابی به اهداف آن روش تحلیل ثانویه، تکنیکی و فنی است. در مرحله نخست، داده‌های موجود در زمینه ولادت (آمارهای ثبتی ولادت منتشر شده توسط سازمان ثبت احوال کشور و وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰) مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفت.

تعداد موالید کل ایران از مجموع تعداد موالید ایرانی (داده‌های سازمان ثبت احوال کشور) و موالید غیر ایرانی (داده‌های وزارت بهداشت) حاصل شد.

^۶ برای اطلاعات بیشتر مراجعه شود به "فتحه الهام، گزارش چشم اندازی به باروری در ایران از سال ۱۳۹۵ تا ۱۳۹۸، درگاه ملی آمار، بخش گزارش های تحلیلی"

در مرحله دوم، جمعیت زنان ایران (اعم از دارای تابعیت ایرانی و غیر ایرانی) و سپس جمعیت زنان دارای تابعیت ایرانی برای سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ پیش‌بینی شد. برای پیش‌بینی جمعیت از روش ترکیبی جمعیت و اطلاعات سرشماری ۱۳۹۵ و نیز داده‌های ثبتی ولادت و فوت بهره گرفته شد. برای محاسبه میزان باروری کل از روش مستقیم استفاده شد. میزان باروری کل، میانگین تعداد فرزندان را که یک زن در طول دوران باروری خود (معمولاً از ۱۵ تا ۴۹ سال سن) به دنیا می‌آورد، نشان می‌دهد. فرمول میزان باروری کل به روش مستقیم به شرح زیر مورد استفاده قرار گرفت:

$$TFR = 5 \sum_1^7 ASFR$$

$$ASFR_{(n-n+4)} = \frac{B_{0(n-n+4)}}{P_{f(n-n+4)}}$$

در این فرمول TFR میزان باروری کل و ASFR میزان باروری ویژه گروه سنی است که از تقسیم تعداد موالید زنده تولد شده سالانه یک گروه سنی از زنان واقع در دوران باروری به میانگین تعداد زنان همان گروه سنی در همان سال به دست می‌آید.

میزان باروری کل یکبار برای جمعیت ایرانی و بار دیگر برای کل جمعیت محاسبه شد.

ارقام سرشماری جمعیت ایرانی و غیر ایرانی (اتباع خارجی) را در بر می‌گیرد. درحالی که آمار ثبتی موالید ثبت احوال، جمعیتی که تابعیت غیر ایرانی دارند را شامل نمی‌شود. لذا در محاسبات باروری با داده‌های ثبت احوال به منظور همانندسازی اطلاعات، از جمعیت سرشماری، جمعیت اتباع کنار گذاشته شد و فقط جمعیت زنان ایرانی پیش‌بینی شد. در ضمن فرض شد موالید اظهار نشده برحسب سن مادران، دارای توزیع سنی مشابهی با موارد اظهار شده هستند و سهم آنها بر اساس موارد اظهار شده توزیع شد.

برای محاسبه میزان باروری کل ایران در محاسبات صورت کسر موالید ثبت احوال به اضافه موالید اتباع ثبت شده توسط وزارت بهداشت قرار گرفت و در مخرج کسر نیز جمعیت کل زنان (اعم از دارای تابعیت ایرانی و غیرایرانی) لحاظ شدند.

ارزیابی منابع مورد استفاده

از آنجایی که در محاسبه میزان باروری کل به روش مستقیم تعداد موالید و جمعیت زنان مورد استفاده قرار می‌گیرد، قبل از هرگونه محاسبه لازم است تغییرات تعداد موالید و جمعیت زنان واقع در سن باروری از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ و هریک از منابع مورد نیاز بررسی شوند.

الف- جمعیت و ساختار سنی زنان واقع در سن باروری

تعداد زنان واقع در سن باروری (۴۹-۱۵ سال) و پیش بینی آنها از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ در جدول و نمودار ۱ ارائه شده است. در جدول ۱ ملاحظه می‌شود تعداد زنان واقع در سن باروری از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ بالغ بر ۳۰۴ هزار نفر افزایش یافته است. بنابراین افزایش ناچیزی در تعداد زنان واقع در سن باروری قابل مشاهده است.

جدول ۱- جمعیت زنان و زنان ایرانی واقع در سن باروری (۴۹-۱۵ ساله) : ۱۳۹۵-۱۴۰۰

شرح	کل زنان ایران	کل زنان ایرانی
*۱۳۹۵	۲۲۶۹۵۶۷۴	۲۲۲۴۰۵۴۷
**۱۳۹۶	۲۲۷۶۵۶۶۶	۲۲۲۹۸۱۵۲
**۱۳۹۷	۲۲۸۲۵۲۰۸	۲۲۳۴۵۱۴۱
**۱۳۹۸	۲۲۸۸۰۰۳۶	۲۲۳۸۷۴۷۳
**۱۳۹۹	۲۲۹۳۶۹۱۲	۲۲۴۳۲۱۸۱
**۱۴۰۰	۲۳۰۰۰۱۳۷	۲۲۴۶۴۷۶۹

*براساس نتایج سرشماری عمومی نفوس و مسکن ۱۳۹۵

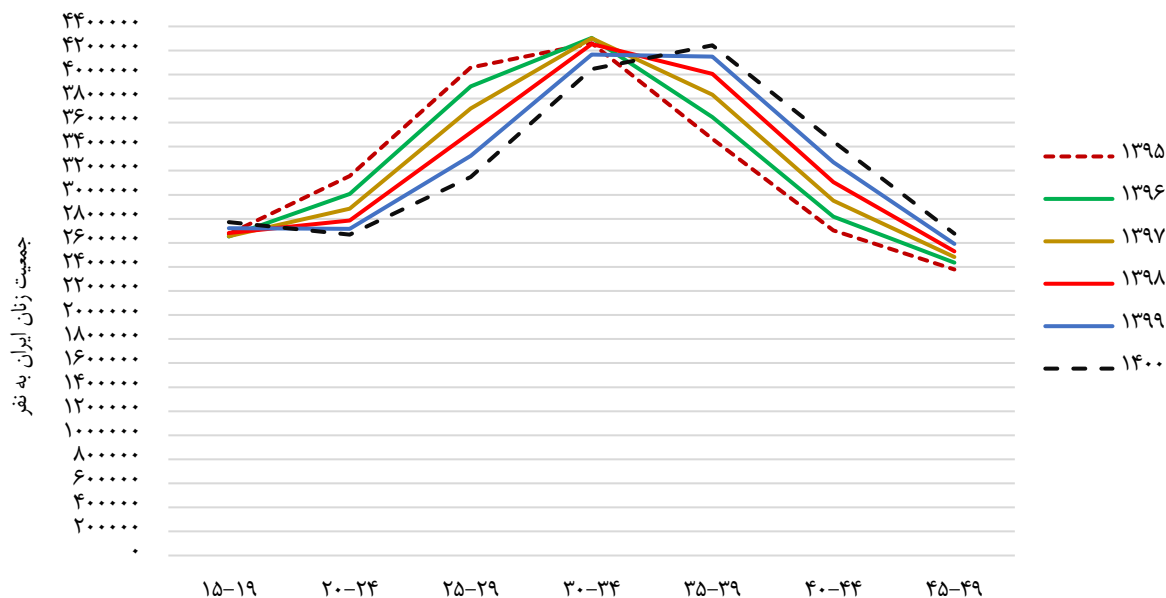
** براساس پیش بینی جمعیت توسط مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۰

نمودار ۱- جمعیت زنان ایران و ایرانی واقع در سن باروری (۴۹-۱۵ ساله) : ۱۳۹۵-۱۴۰۰

هرچند که ارقام حکایت از افزایش جمعیت زنان واقع در سن باروری دارد. اما ساختار سنی زنان واقع در سن باروری نیز از اهمیت به سزایی برخوردار است. زیرا به طور طبیعی میزان باروری در گروه‌های سنی مختلف متفاوت است. نمودار ۲ الگوی سنی زنان واقع در سن باروری ایران را از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد. همانگونه که ملاحظه می‌شود

میانگین سنی زنان واقع در باروری رو به افزایش است. زیرا اغلب آنها متولدین دهه ۱۳۶۰ هستند که مشابه یک موج بر روی ساختمان سنی جمعیت به سمت سنین بزرگسالی حرکت می‌کنند و به سنین بالاتر منتقل می‌شوند. وضعیت ساختار سنی زنان واقع در سن باروری می‌تواند در تغییرات میزان باروری نیز نقش ایفا نماید. زیرا اکثر زنان تعداد فرزند دلخواه را در اواسط دهه‌های ۲۰ و اوایل دهه ۳۰ سالگی به دنیا می‌آورند. با ورود به سنین بالاتر تمایل به فرزندآوری کاهش می‌یابد زیرا بخشی از مادران فرزند اول و دوم خود را به دنیا آورده‌اند. بنابراین به نظر می‌رسد بخشی از کاهش تعداد موالید در سال‌های اخیر تحت تاثیر تغییرات ساختمان سنی جمعیت نیز باشد.

نمودار ۲- الگوی سنی زنان واقع در سن باروری ایران از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰

ب- روند تعداد موالید

بررسی تعداد موالید از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ حکایت از کاهش تعداد موالید در این سال‌ها دارد. براساس اطلاعات سازمان ثبت احوال کشور تعداد کل موالید ثبت شده در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب برابر ۱۴۸۷۸۵۵، ۱۳۶۶۴۸۴، ۱۱۹۶۱۳۳، ۱۱۱۴۱۲۸ و ۱۱۱۶۲۱۲ ولادت بوده است. این ارقام حکایت از کاهش تعداد موالید ایران با شیب ملایم تا سال ۱۳۹۷ و شیب نسبتاً تندتر تا سال ۱۳۹۹ و مجدداً افزایش اندک در سال ۱۴۰۰ دارد. در مجموع در دوره پنج ساله سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ بالغ بر ۳۷۱ هزار ولادت (حدود ۲۵ درصد) کاهش یافته است.

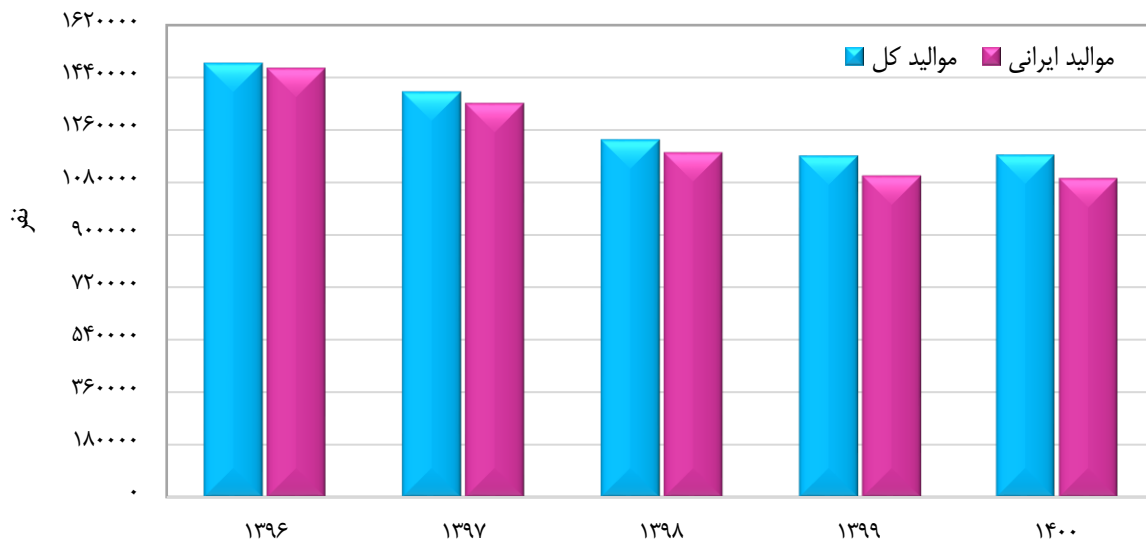
آمار منتشر شده سازمان ثبت احوال براساس ولادت‌های ثبت شده مربوط به یکسال تقویمی معین است. یعنی ممکن است تعدادی موالید دارای دیرثبتی از سال‌های قبل به آمار واقعی موالید هر سال اضافه شوند و تعداد موالید منتشر شده بیش از تعداد واقعی شود. لذا به منظور افزایش دقت محاسبات از آمار وقوع ولادت تا ثبت یکسال استفاده شد. یعنی آمار ولادت فقط شامل موالیدی است که منحصرأ مربوط به همان سال معین است. به تعبیری دیگر آمار ولادت جاری (مثلاً سال ۱۴۰۰) به اضافه آمار ولادت اسناد معوقه‌ای که متعلق به سال تقویمی مورد نظر (سال ۱۴۰۰) است.

اما در کنار سازمان ثبت احوال کشور، وزارت بهداشت و درمان با توجه به وظایف قانونی و فعالیت‌های خود مولیدی که در بیمارستان‌ها و مراکز درمانی کشور متولد می‌شوند را نیز ثبت می‌نماید. تفاوت اطلاعات ثبتی این وزارتخانه با ثبت احوال در دو موضوع است. نخست تعدادی مولید غیر ایرانی در مراکز درمانی کشور متولد می‌شوند که آمار آنها نیز در آمار مولید وزارت بهداشت ثبت می‌شوند. دوم این که ممکن است هنوز در برخی مناطق مواردی یافت شود که ولادت‌ها در مراکز درمانی اتفاق نیفتاده اما برای دریافت مدرک قانونی و شناسنامه این افراد به ثبت احوال مراجعه نمایند. به ویژه آن که برخورداری از مزایای طرح هدفمندی یارانه‌ها انگیزه مثبتی برای دریافت شناسنامه محسوب می‌شود. بنابراین به نظر می‌رسد که آمار ولادتهای ثبت احوال در مورد جمعیت ایرانی از پوشش بیشتری در مقایسه با آمار مولید وزارت بهداشت برخوردار باشد. اطلاعات مندرج در جدول ۲ شهادی بر این مدعاست. نکته قابل توجه آنکه با گذشت زمان شکاف بین داده‌های دو منبع اطلاعاتی سازمان ثبت احوال کشور و وزارت بهداشت و درمان کاهش یافته است. به این ترتیب که این شکاف بین مولید ثبت وقوع تایکسال با مولید ایرانی ثبت شده وزارت بهداشت از رقم ۷۷۴۵۹ ولادت در سال ۱۳۹۵ به رقم ۱۷۰۶ ولادت در سال ۱۳۹۹ کاهش یافته است. این موضوع به عنوان یک گام رو به جلو و مثبت در زمینه پایگاه‌های اطلاعاتی کشور در زمینه ثبت تعداد مولید تلقی می‌شود. در سال ۱۴۰۰ این شکاف مقداری افزایش یافته و به ۱۱۳۴۲ ولادت رسیده است. اطلاعات دریافتی از سامانه ایمان وزارت بهداشت در مورد زایمان‌های خارج از بیمارستان که در سال ۱۴۰۰ ثبت شده این شکاف را پوشش می‌دهد به این ترتیب که ۱۲۷۷۹ ولادت از مادران ایرانی که زایمان خارج از بیمارستان داشته‌اند ثبت شده است.

باتوجه به توضیحات فوق برای محاسبات میزان باروری کل تعداد مولید از طریق مجموع مولید ثبت وقوع تا یکسال سازمان ثبت احوال کشور با مولید غیر ایرانی وزارت بهداشت (ستون ۵ جدول ۲) برای میزان باروری کل جمعیت و تعداد مولید ثبت وقوع تا یکسال سازمان ثبت احوال کشور برای محاسبه میزان باروری کل ایرانی مورد استفاده قرار گرفت. جدول ۲ - تعداد مولید کل کشور از دو منبع داده و آمار مورد تایید کمیته جمعیت برای محاسبات باروری،

۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰

شرح	سازمان ثبت احوال کشور		وزارت بهداشت و درمان		آمار مورد تایید کمیته جمعیت برای محاسبات	تفاوت ایرانی ثبتی از دو منبع داده
	مولید ثبت شده	ثبت وقوع تا یکسال	ایرانی	غیر ایرانی		
	(۱)	(۲)	(۳)	(۴)	(۲)+(۴)=(۵)	(۳)-(۲)=(۶)
۱۳۹۶	۱۴۸۷۸۵۵	۱۴۷۱۹۸۸	۱۳۹۴۵۲۹	۴۸۰۲۹	۱۵۲۰۰۱۷	۷۷۴۵۹
۱۳۹۷	۱۳۶۶۴۸۴	۱۳۵۲۱۹۳	۱۳۱۳۶۳۸	۵۷۵۸۱	۱۴۰۹۷۷۴	۳۸۵۵۵
۱۳۹۸	۱۱۹۶۱۳۳	۱۱۸۳۳۷۹	۱۱۵۳۳۹۰	۶۲۳۴۸	۱۲۴۵۶۲۷	۲۹۸۸۹
۱۳۹۹	۱۱۱۳۹۶۴	۱۱۰۲۸۸۲	۱۱۰۱۱۷۶	۶۹۵۶۷	۱۱۷۲۴۴۹	۱۷۰۶
۱۴۰۰	۱۱۱۶۲۱۲	۱۰۹۵۵۶۹	۱۰۸۴۲۲۷	۸۱۹۴۸	۱۱۷۷۵۱۷	۱۱۳۴۲

نمودار ۳- تعداد مولید کل کشور به تفکیک ایران و ایرانی : ۱۴۰۰-۱۳۹۵

محاسبه میزان باروری کل

در گذشته به دلیل وجود خطاهای پوشش ثبت تعداد مولید برای محاسبه میزان باروری کل از روش‌های غیرمستقیم و اطلاعات سرشماری‌ها استفاده می‌شد. بنابراین امکان ارائه شاخص‌های باروری از جمله میزان باروری کل محدود به سال‌های سرشماری بود. برای محاسبه میزان باروری کل در سال‌های ۱۳۸۵، ۱۳۹۰ و ۱۳۹۵ از روش غیرمستقیم فرزندان خود بهره گرفته شد. نتایج حاصله از روش‌های مستقیم و غیرمستقیم در سال ۱۳۹۵ نتایج یکسانی (میزان باروری کل حدود ۲/۱ فرزند) را نشان داد (جدول ۳). در سال‌های اخیر افزایش پوشش ثبت مولید و مطالعات کارشناسی نشان دادند می‌توان با روش مستقیم نسبت به محاسبه این شاخص اقدام نمود و به نیازهای سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان پاسخ داد.

نمودار ۳ الگوی باروری کل ایران را با استفاده از منابع و روش‌های مختلف نشان می‌دهد همانگونه که ملاحظه می‌شود الگوهای باروری نیز تقریباً مشابه یکدیگر هستند به گونه‌ای که اوج سن باروری در گروه سنی ۲۵-۲۹ سال قرار می‌گیرد. علاوه بر این سن شروع فرزندآوری عمدتاً از سن ۲۰ تا ۲۴ سالگی به بعد بوده و باروری در سنین بالا کند شده است. کاهش باروری در سایر گروه‌های سنی اندک بوده و می‌توان گفت سطح باروری به حداقل ممکن نزدیک شده است. در مجموع می‌توان نتیجه گرفت نتایج حاصل از روش مستقیم از منابع مختلف به یکدیگر نزدیک بوده و تقریباً یکدیگر را تایید می‌نمایند.

از سوی دیگر بررسی اطلاعات ثبتی وزارت بهداشت از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ نیز گویای پوشش بهتر ثبت تعداد مولید در هر سال نسبت به سال قبلی خود است. به عبارتی دیگر با گذشت زمان میزان پوشش داده‌های وزارت بهداشت نیز افزایش یافته است. البته در سال ۱۴۰۰ این شکاف مقداری افزایش یافته است و به رقم

۱۱۳۴۲ ولادت رسیده است. در جدول شماره ۳ می‌توان با مقایسه شاخص‌های میزان باروری کل به این موضوع پی برد.^۷

جدول ۳ - میزان باروری کل ایران با استفاده از روش مستقیم و منابع مختلف داده : ۱۳۹۶-۱۴۰۰

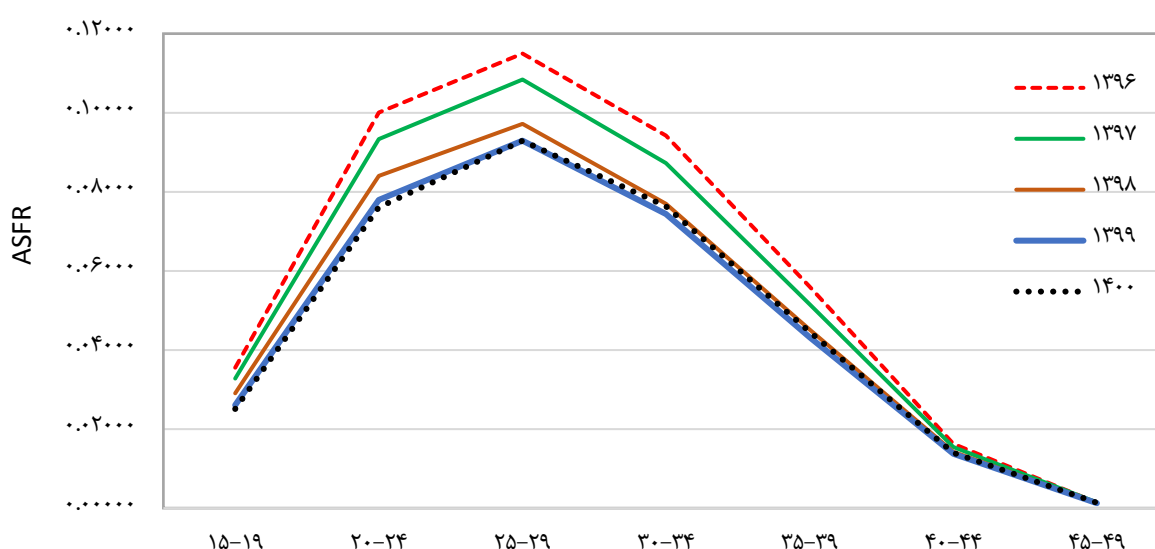
شرح	محاسبه با آمار موالید ثبت احوال (ایرانی)		محاسبه با آمار موالید وزارت بهداشت	محاسبه برای کل جمعیت (ایران)
	اسناد موالید تا وقوع یکسال		کل	کل
۱۳۹۶	۲/۰۹		۲/۰	۲/۰۷
۱۳۹۷	۱/۹۵		۱/۹۲	۱/۹۷
۱۳۹۸	۱/۷۴		۱/۷۴	۱/۷۷
۱۳۹۹	۱/۶۵		۱/۷۰	۱/۷۱
۱۴۰۰	۱/۶۵		۱/۶۹	۱/۷۴

اطلاعات موالید ثبت احوال به دو صورت جاری و کل اسناد منتشر می‌شود، اطلاعات کل اسناد شامل موالید جاری به اضافه موالیدی است که ثبت آنها با تاخیر انجام شده است از آنجایی که ثبت موالید تاخیری مربوط به سال‌های مختلف می‌شود لذا نمی‌تواند شامل تمام موالید یکسال باشد و به عبارتی دارای بیش پوششی است. ثبت جاری نیز به دلیل احتمال تاخیر در ثبت تعدادی از موالید دچار کم پوششی است. بنابراین اسناد جاری به اضافه اسناد معوقه‌ای که ثبت وقوع تولد دقیقاً برای همان سال است ملاک محاسبات قرار گرفت که در این جا از آن به عنوان "اسناد موالید تا وقوع یکسال" نام برده می‌شود. اطلاعات مخرج کسر نیز نتایج پیش‌بینی جمعیت زنان ایرانی است که توسط نگارندگان اجرا شده است. نتایج محاسبات میزان باروری کل در جدول ۴ آمده است.

جدول ۴- میزان باروری ویژه سنی و باروری کل زنان ایرانی، کل کشور: ۱۳۹۶-۱۴۰۰

شرح	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
۱۵-۱۹ ساله	۰/۰۳۵۴۹	۰/۰۳۲۷۵	۰/۰۲۹۰۱	۰/۰۲۶۰۲	۰/۰۲۵۰۹
۲۰-۲۴ ساله	۰/۱۰۰۰۶	۰/۰۹۳۳۶	۰/۰۸۴۰۳	۰/۰۷۷۹۹	۰/۰۷۶۱۰
۲۵-۲۹ ساله	۰/۱۱۴۹۷	۰/۱۰۸۴۰	۰/۰۹۷۱۹	۰/۰۹۲۹۴	۰/۰۹۲۹۲
۳۰-۳۴ ساله	۰/۰۹۴۲۶	۰/۰۸۷۲۸	۰/۰۷۷۰۲	۰/۰۷۴۳۸	۰/۰۷۶۳۲
۳۵-۳۹ ساله	۰/۰۵۶۰۱	۰/۰۵۱۵۹	۰/۰۴۵۱۹	۰/۰۴۳۲۰	۰/۰۴۴۶۳
۴۰-۴۴ ساله	۰/۰۱۶۲۹	۰/۰۱۵۴۹	۰/۰۱۴۲۶	۰/۰۱۳۷۲	۰/۰۱۴۰۰
۴۵-۴۹ ساله	۰/۰۰۱۳۶	۰/۰۰۱۴۴	۰/۰۰۱۳۲	۰/۰۰۱۲۵	۰/۰۰۱۳۶
میزان باروری کل	۲/۰۹	۱/۹۵	۱/۷۴	۱/۶۵	۱/۶۵

میزان باروری کل برای جمعیت ایرانی در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب برابر ۲/۰۹، ۱/۹۵، ۱/۷۴، ۱/۶۵ و ۱/۶۵ فرزند محاسبه شد.

نمودار ۴- الگوی باروری زنان ایرانی، کل کشور: ۱۳۹۶-۱۴۰۰

همانطور که قبلاً ذکر شد محاسباتی که فقط با آمار موالید ثبت احوال انجام می‌شود فقط برای جمعیت ایرانی است اما در ایران افرادی زندگی می‌کنند که دارای تابعیت غیر ایرانی هستند و در این آمار لحاظ نشده‌اند. لذا لازم است آمار موالید این جمعیت نیز در محاسبات لحاظ شوند تا باروری کل جمعیت را پوشش دهد. تنها آمار رسمی از تعداد موالید اتباع غیرایرانی، مربوط به اتباعی است که به مراکز بهداشتی مراجعه نموده و ولادت آنها ثبت شده است. بنابراین با حاصل جمع موالید اتباع غیر ایرانی که از داده‌های وزارت بهداشت قابل حصول است و موالید اسناد جاری تا وقوع یکسال می‌توان به اطلاعات کل موالید ایران دست یافت. جمعیت پیش‌بینی شده کل جمعیت نیز به عنوان اطلاعات مخرج کسر لحاظ شده و به این ترتیب می‌توان به میزان

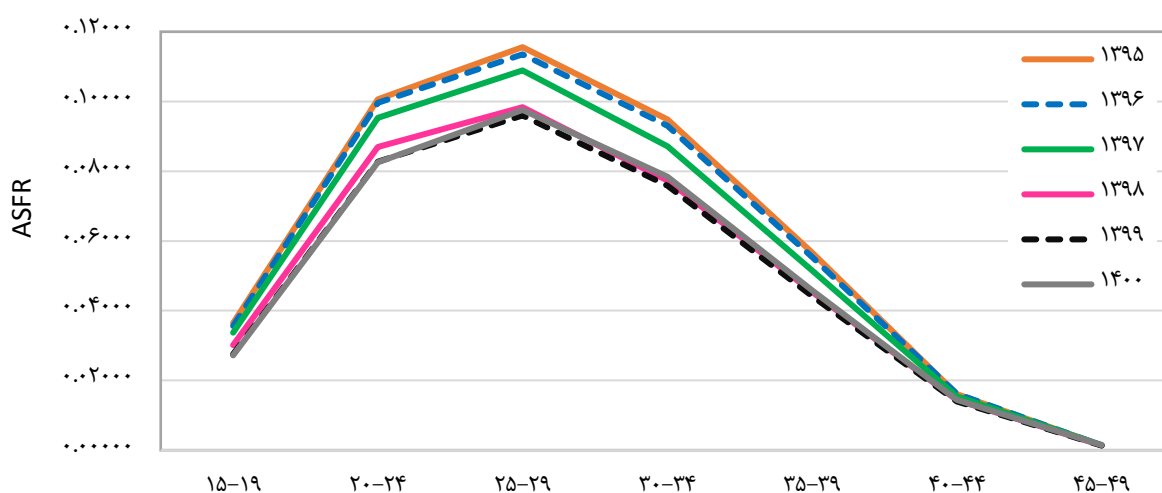
باروری کل جمعیت رسید. شایان ذکر است در سال ۱۳۹۶ پایین‌تر بودن میزان باروری کل (۲/۰۷) در مقایسه با باروری ایرانی (۲/۰۹) به دلیل پایین بودن پوشش ثبت مولید غیرایرانی است که از سال ۹۷ به بعد با پوشش بیشتر ثبت آنها میزان باروری کل نیز افزایش یافته است.

نتایج این محاسبات در جدول و نمودار شماره ۵ آمده است.

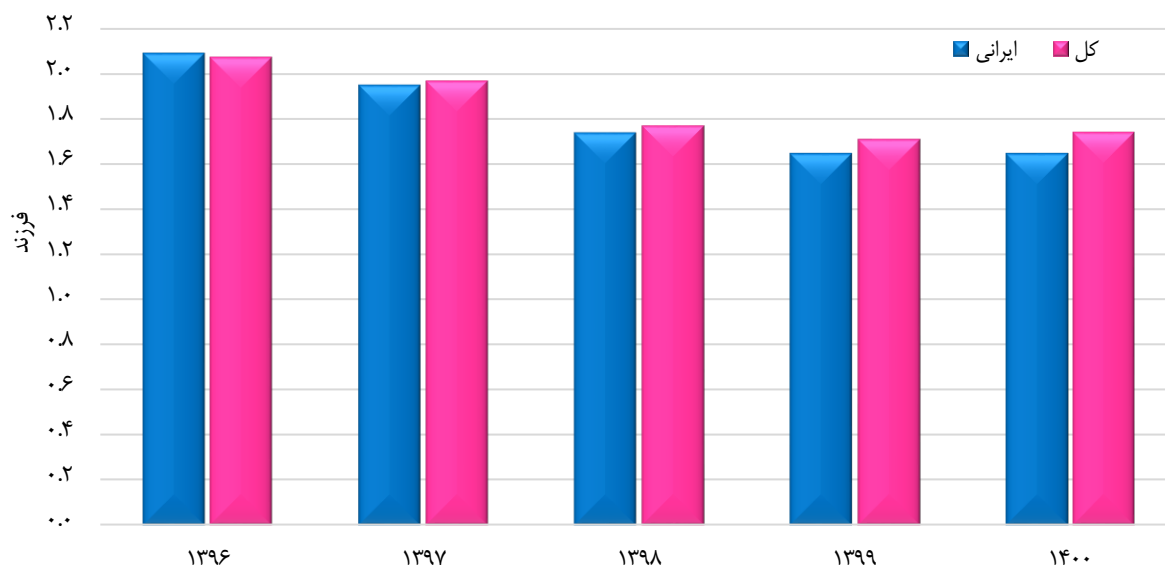
جدول ۵- میزان باروری ویژه سنی و باروری کل، کل جمعیت : ۱۳۹۶-۱۴۰۰

شرح	۱۳۹۶	۱۳۹۷	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰
۱۵-۱۹ ساله	۰/۰۳۵۶۷	۰/۰۳۳۷۳	۰/۰۳۰۱۶	۰/۰۲۷۵۸	۰/۰۲۷۲
۲۰-۲۴ ساله	۰/۰۹۹۶۱	۰/۰۹۵۳۳	۰/۰۸۶۹۲	۰/۰۸۲۷۱	۰/۰۸۲۶
۲۵-۲۹ ساله	۰/۱۱۳۵۲	۰/۱۰۸۹۲	۰/۰۹۸۳۶	۰/۰۹۵۹۹	۰/۰۹۷۶
۳۰-۳۴ ساله	۰/۰۹۳۰۲	۰/۰۸۷۱۰	۰/۰۷۷۳۰	۰/۰۷۵۸۷	۰/۰۷۸۴
۳۵-۳۹ ساله	۰/۰۵۵۳۹	۰/۰۵۱۴۹	۰/۰۴۵۳۹	۰/۰۴۴۱۴	۰/۰۴۵۸
۴۰-۴۴ ساله	۰/۰۱۶۱۶	۰/۰۱۵۴۶	۰/۰۱۴۲۹	۰/۰۱۳۹۹	۰/۰۱۴۴
۴۵-۴۹ ساله	۰/۰۰۱۳۸	۰/۰۰۱۴۸	۰/۰۰۱۳۷	۰/۰۰۱۳۲	۰/۰۰۱۴
میزان باروری کل	۲/۰۷	۱/۹۷	۱/۷۷	۱/۷۱	۱/۷۴

الگوی سنی باروری نشان دهنده کاهش میزان باروری در همه سنین از جمله گروه‌های سنی ۲۰-۲۴ و ۲۵-۲۹ و ۲۹ و ۳۰-۳۴ ساله از سال ۱۳۹۶ تا ۱۳۹۹ است. این تغییر بیانگر کاهش باروری به ویژه در میان گروه سنی جوان است که به نوبه خود سهم بسزایی در کاهش میزان باروری کشور داشته است. این موضوع اهمیت باروری زنان در گروه‌های سنی مورد بحث را نشان می‌دهد و لازم است بیش از پیش در سیاستگذاری و برنامه‌ریزی‌های جمعیتی مورد توجه قرار گیرد.

نمودار ۵- الگوی باروری ایران، کل جمعیت: ۱۳۹۶-۱۴۰۰

نمودار ۶- میزان باروری کل ایران بر حسب ایران و ایرانی، کل کشور: ۱۳۹۶-۱۴۰۰

در مجموع نتایج محاسبات شیب کاهش میزان باروری کل ایران از سال ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ را تایید نمود. اطلاعات ثبت احوال نشان داد میزان باروری کل ایران (برای جمعیت ایرانی) و پیش بینی‌های جمعیتی مرکز آمار ایران در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب برابر ۲/۰۹ و ۱/۹۵ و ۱/۷۴ و ۱/۶۵ و ۱/۶۵ فرزند است.

میزان باروری کل ایران (برای جمعیت ایرانی و غیر ایرانی) با استفاده از داده‌های ثبت احوال (ثبت موالید تا وقوع یکسال) و وزارت بهداشت (ثبت موالید اتباع خارجی) و پیش بینی‌های جمعیتی مرکز آمار ایران در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ و ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب برابر ۲/۰۷ و ۱/۹۷ و ۱/۷۷ و ۱/۷۱ و ۱/۷۴ فرزند است.

جدول شماره ۶ میزان باروری کل محاسبه شده به تفکیک استان را از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ نشان می‌دهد. نتایج مقایسه باروری استان‌ها با کل کشور بیانگر این است که باروری استان‌ها نسبت به کل کشور متفاوت بوده و در بین استان‌ها نیز تفاوت‌هایی وجود داشته است. در چند سال اخیر میزان باروری کل در همه استان‌های کشور کاهش یافته است. در مجموع، در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ میزان باروری کل در ۱۷ استان بالاتر از میانگین باروری کل کشور بوده و در سال‌های ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ تعداد ۱۶ استان باروری بالاتر از میانگین کشوری قرار داشته‌اند. در سال ۱۴۰۰ تعداد ۱۸ استان باروری بالاتر از میانگین کشوری را تجربه کردند. ولی با توجه به این که درصد جمعیت در استان‌های با باروری پایین کمتر از جمعیت استان‌های با باروری بالا بوده، تأثیر باروری این استان‌ها بر باروری کل کشور کمتر بوده است. به عنوان مثال، استان‌های سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی که از لحاظ توسعه یافتگی در سطح پایینی قرار داشته‌اند، به مراتب باروری بالاتری نسبت به استان‌های، گیلان، مازندران، سمنان، البرز و ... نشان داده‌اند.

بر اساس این محاسبات، حداقل میزان باروری کل مربوط به استان گیلان (برای کل جمعیت) در سال‌های ۱۳۹۶، ۱۳۹۷، ۱۳۹۸، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب ۱/۳۵، ۱/۲۶، ۱/۱، ۱/۰۶ و ۱/۰۶ فرزند و حداکثر آن

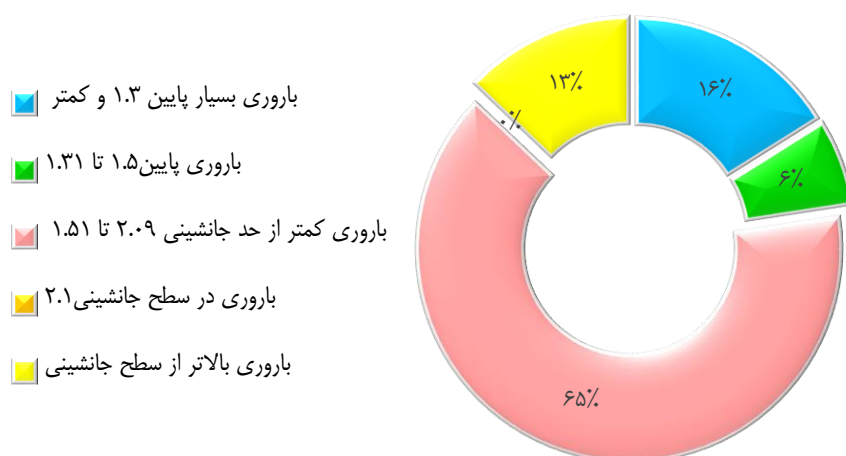
مربوط به استان سیستان و بلوچستان با مقادیر $۳/۷$ ، $۳/۵$ ، $۳/۴$ ، $۳/۷$ و $۳/۵$ فرزند می‌باشد. به این ترتیب استان گیلان حداقل میزان باروری کل و استان سیستان و بلوچستان بالاترین میزان باروری کل را در کشور به خود اختصاص داده‌اند. استان سیستان و بلوچستان نیز همچون گذشته الگوی باروری متفاوتی را در مقایسه با سایر استان‌های کشور دارد. استان سیستان و بلوچستان همواره از پایین‌ترین سطح توسعه برخوردار بوده است.

این شاخص برای استان تهران (برای کل جمعیت) در سال‌های ۱۳۹۶ ، ۱۳۹۷ ، ۱۳۹۸ ، ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب برابر $۱/۷$ ، $۱/۶$ ، $۱/۴۴$ ، $۱/۲۷$ و $۱/۴۳$ فرزند محاسبه شد.

در سال ۱۴۰۰ تعداد ۵ استان باروری بسیار پایین (کمتر از $۱/۳$) و ۲ استان پایین (بین $۱/۳۱$ تا $۱/۵$) را تجربه کردند. در همین سال ۲۰ استان نیز باروری کمتر از سطح جانشینی ($۲/۰۹$ تا $۱/۵۱$) فرزند داشتند. تنها ۴ استان سیستان و بلوچستان، خراسان جنوبی، یزد و خوزستان باروری بالاتر از سطح جانشینی را در سال ۱۴۰۰ به خود اختصاص دادند. (جدول ۶).

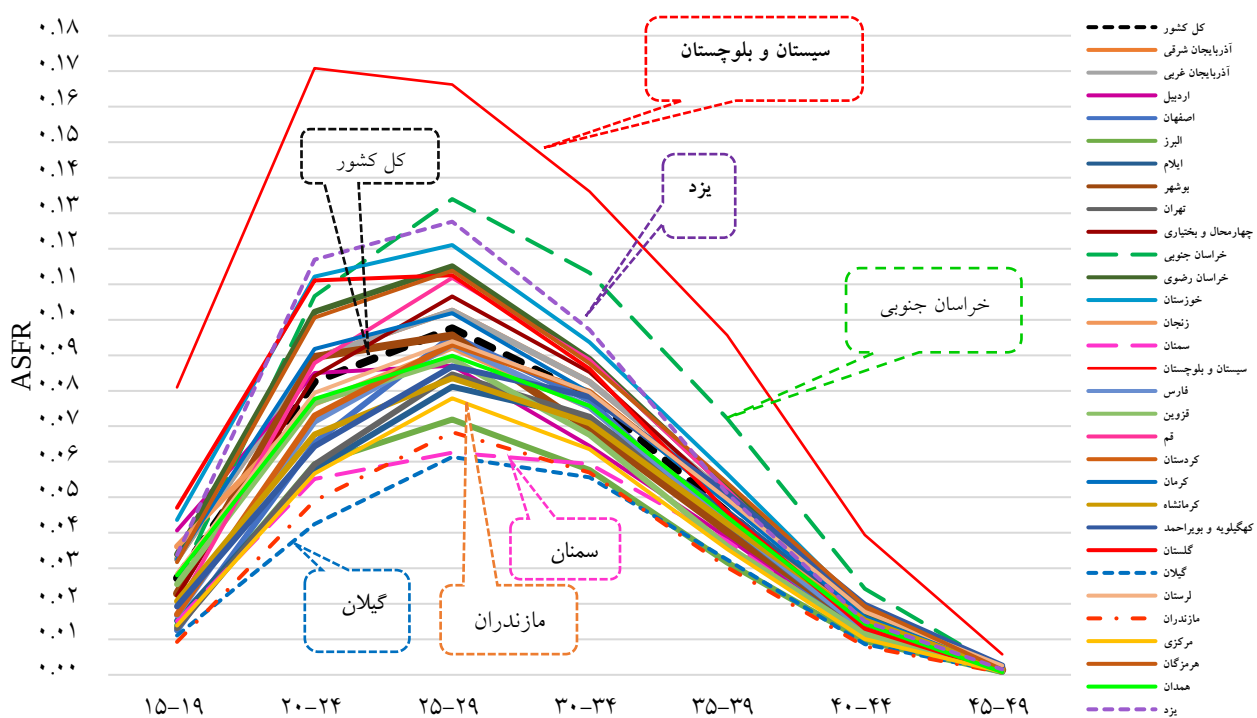
جدول ۶- طبقه‌بندی استان‌ها برحسب میزان باروری کل در سال ۱۴۰۰

شرح	تعداد استان	اسامی استان‌ها
باروری بسیار پایین	۵	گیلان، مازندران، البرز، سمنان، مرکزی
باروری پایین	۲	تهران، ایلام
باروری کمتر از سطح جانشینی	۲۰	اصفهان، قزوین، اردبیل، کردستان، زنجان، فارس، همدان، بوشهر، اردبیل، زنجان، کهگیلویه و بویراحمد، کرمانشاه، فارس، آذربایجان شرقی، قم، کرمان، لرستان، آذربایجان غربی، چهارمحال و بختیاری، هرمزگان، خراسان شمالی، گلستان، خراسان رضوی و هرمزگان
سطح جانشینی	۰	
بالاتر از سطح جانشینی	۴	یزد، خوزستان، خراسان جنوبی، سیستان و بلوچستان

نمودار ۷- طبقه‌بندی استان‌ها برحسب میزان باروری کل در سال ۱۴۰۰

در سال‌های اخیر الگوی فرزندآوری در سنین میانی متمرکز شده است. الگوی سنی باروری نشان دهنده کاهش میزان باروری در همه سنین از جمله گروه‌های سنی ۲۰-۲۴ و ۲۵-۲۹ و ۳۰-۳۴ ساله است. این تغییر بیانگر کاهش باروری به ویژه در میان گروه سنی جوان است که به نوبه خود سهم بسزایی در کاهش میزان باروری کشور داشته است. استان‌های سیستان و بلوچستان و گلستان و البرز الگوی باروری کاملاً متفاوت با سایر استان‌های کشور را دارند (نمودار ۸).

نمودار ۸- الگوی باروری استانی، سال ۱۴۰۰

میزان باروری کل ایران در سال ۱۴۰۰ اندکی افزایش یافته است. این افزایش تحت تاثیر افزایش باروری اتباع خارجی بوده است. میزان باروری ایرانی در سال‌های ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ مشابه یکدیگر (۱/۶۵ فرزند) هستند. تمام استان‌های کشور کاهش میزان باروری کل را در ۵ سال اخیر تجربه کرده‌اند. این کاهش در سال ۱۳۹۸ و ۱۳۹۹ به مراتب بیشتر از سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ بوده است. بنابراین می‌توان گفت کاهش میزان باروری کل در اقصی نقاط ایران پدیده‌ای فراگیر بوده است. البته در تعدادی از استان‌ها باروری در سال ۱۴۰۰ در مقایسه با سال ۱۳۹۹ افزایش یافته است. در سال ۱۴۰۰ استان‌هایی که پذیرای مهاجران خارجی بوده‌اند افزایش کم باروری را در مقایسه با سال ۱۳۹۹ تجربه کردند. استان‌های یزد، البرز، سیستان و بلوچستان، تهران و اصفهان نمونه‌های بارز هستند.

بدیهی است دلایل مختلف اجتماعی و اقتصادی متعددی در تغییرات میزان باروری کل ایران دخیل هستند. لذا پیشنهاد می‌شود برای درک و تحلیل این وضعیت مطالعات متعدد جامعه‌شناسی و جمعیت‌شناختی توسط پژوهشگران و صاحب‌نظران انجام پذیرد.

جدول ۷ میزان باروری کل به تفکیک کل ایران و ایرانی و استان را در فاصله سال‌های ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰ ارائه می‌دهد.

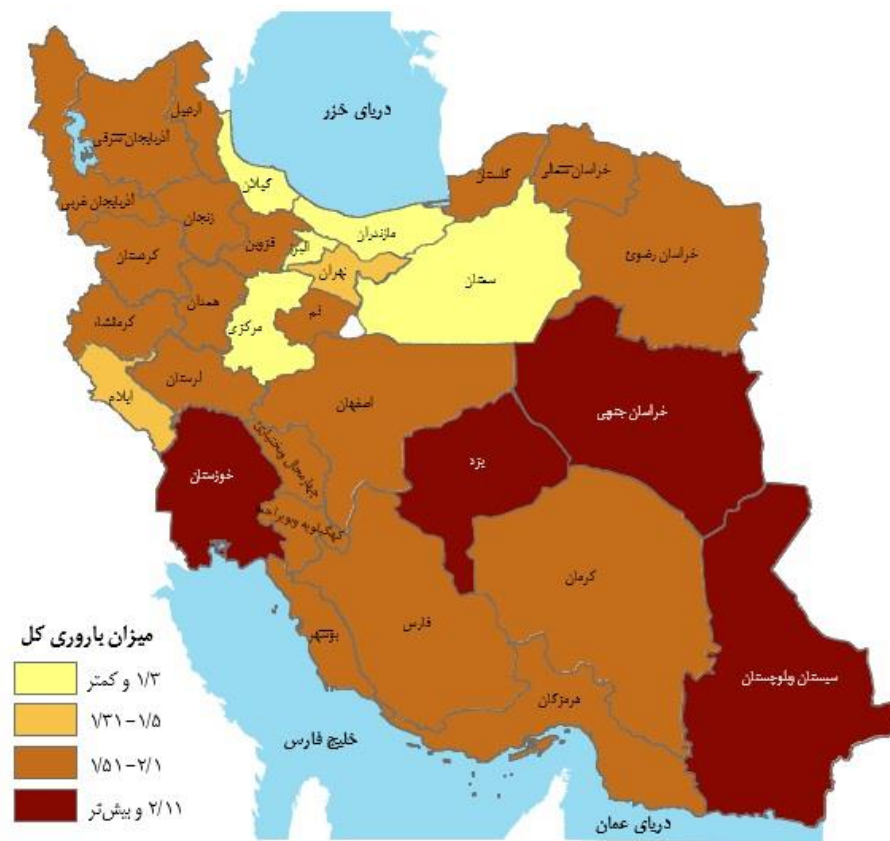
جدول ۷- میزان باروری کل به تفکیک کل ایران و ایرانی و استان: ۱۴۰۰-۱۳۹۶^۸

شرح	۱۳۹۶		۱۳۹۷		۱۳۹۸	
	ایرانی	ایران	ایرانی	ایران	ایرانی	ایران
کل کشور	۲/۰۹	۲/۰۷	۱/۹۵	۱/۹۷	۱/۷۴	۱/۷۷
آذربایجان شرقی	۲/۰۷	۲/۰۷	۱/۹۲	۱/۹۲	۱/۷۱	۱/۷۱
آذربایجان غربی	۲/۲۵	۲/۲۴	۲/۱۲	۲/۱۲	۱/۹۴	۱/۹۳
اردبیل	۲/۱۵	۲/۱۵	۲/۰۵	۲/۰۵	۱/۸۳	۱/۸۲
اصفهان	۱/۷۷	۱/۸۶	۱/۶۴	۱/۷۴	۱/۴۱	۱/۵۲
البرز	۱/۵۹	۱/۶۷	۱/۴۰	۱/۵۲	۱/۱۸	۱/۳۲
ایلام	۱/۸۱	۱/۸۱	۱/۷۴	۱/۷۳	۱/۵۴	۱/۵۳
بوشهر	۲/۱۴	۲/۱۸	۱/۹۷	۲/۰۳	۱/۶۸	۱/۷۶
تهران	۱/۶۴	۱/۷۰	۱/۵۱	۱/۶۰	۱/۳۳	۱/۴۴
چهار محال و بختیاری	۲/۳۸	۲/۳۸	۲/۲۳	۲/۲۳	۱/۹۷	۱/۹۷
خراسان جنوبی	۲/۷۶	۲/۷۵	۲/۵۸	۲/۵۹	۲/۴۱	۲/۴۱
خراسان رضوی	۲/۵۹	۲/۶۰	۲/۴۰	۲/۴۲	۲/۱۲	۲/۱۵
خراسان شمالی	۲/۴۵	۲/۴۵	۲/۲۴	۲/۲۴	۲/۱۰	۲/۱۰
خوزستان	۲/۶۲	۲/۶۱	۲/۵۶	۲/۵۶	۲/۲۹	۲/۲۹
زنجان	۲/۱۴	۲/۱۴	۱/۹۹	۱/۹۹	۱/۷۹	۱/۷۹
سمنان	۱/۵۵	۱/۶۱	۱/۴۱	۱/۴۸	۱/۲۱	۱/۲۹
سیستان و بلوچستان	۳/۶۵	۳/۶۶	۳/۴۶	۳/۵۳	۳/۳۰	۳/۴۰
فارس	۱/۸۹	۱/۹۳	۱/۷۴	۱/۸۰	۱/۵۳	۱/۶۱
قزوین	۱/۸۳	۱/۸۷	۱/۶۷	۱/۷۲	۱/۴۷	۱/۵۴
قم	۲/۲۶	۲/۳۲	۲/۱۱	۲/۲۱	۱/۸۲	۱/۹۵
کردستان	۲/۰۱	۲/۰۱	۱/۸۷	۱/۸۷	۱/۶۶	۱/۶۶
کرمان	۲/۱۴	۲/۱۶	۲/۰۲	۲/۰۶	۱/۸۱	۱/۸۸
کرمانشاه	۱/۸۶	۱/۸۶	۱/۷۱	۱/۷۱	۱/۵۵	۱/۵۵
کهگیلویه و بویر احمد	۲/۲۲	۲/۲۲	۲/۱۱	۲/۱۲	۱/۸۱	۱/۸۱
گلستان	۲/۴۶	۲/۴۶	۲/۲۷	۲/۳۰	۲/۰۳	۲/۰۶
گیلان	۱/۳۵	۱/۳۵	۱/۲۶	۱/۲۶	۱/۱۰	۱/۱۰
لرستان	۲/۱۸	۲/۱۸	۲/۰۸	۲/۰۸	۱/۸۷	۱/۸۷
مازندران	۱/۵۰	۱/۵۱	۱/۳۹	۱/۳۹	۱/۲۱	۱/۲۲
مرکزی	۱/۶۸	۱/۷۲	۱/۵۱	۱/۵۶	۱/۲۸	۱/۳۴
هرمزگان	۲/۴۴	۲/۴۶	۲/۲۶	۲/۳۱	۲/۰۹	۲/۱۶
همدان	۲/۰۵	۲/۰۵	۱/۹۱	۱/۹۱	۱/۷۱	۱/۷۱
یزد	۲/۵۵	۲/۶۷	۲/۳۲	۲/۴۷	۲/۰۱	۲/۲۰

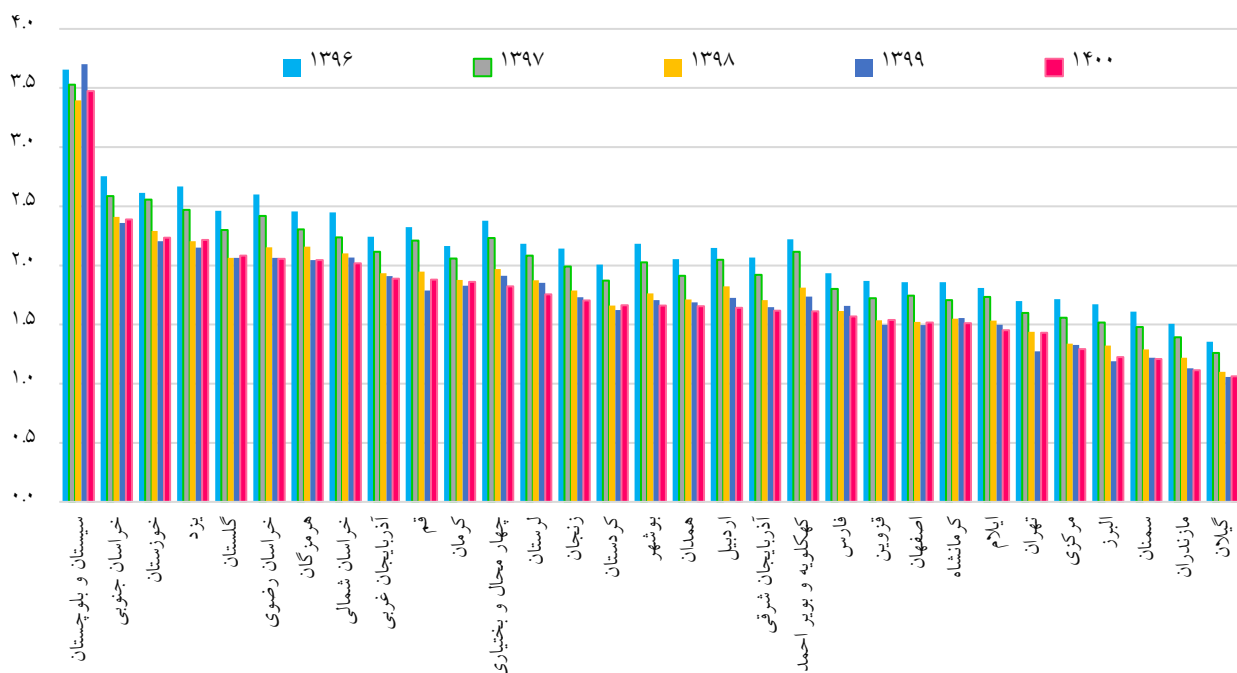
^۸ محاسبات براساس روش مستقیم انجام شده است.

ادامه جدول ۷- میزان باروری کل به تفکیک کل ایران و ایرانی و استان: ۱۳۹۶-۱۴۰۰

۱۴۰۰		۱۳۹۹		شرح
ایران	ایرانی	ایران	ایرانی	
۱/۷۴	۱/۶۵	۱/۷۱	۱/۶۵	کل کشور
۱/۶۲	۱/۶۲	۱/۶۵	۱/۶۱	آذربایجان شرقی
۱/۸۹	۱/۸۹	۱/۹۱	۱/۸۹	آذربایجان غربی
۱/۶۴	۱/۶۵	۱/۷۳	۱/۶۸	اردبیل
۱/۵۲	۱/۳۶	۱/۴۹	۱/۳۲	اصفهان
۱/۲۲	۱/۰۱	۱/۱۹	۱/۰۱	البرز
۱/۴۵	۱/۴۶	۱/۵۰	۱/۴۵	ایلام
۱/۶۶	۱/۵۱	۱/۷۱	۱/۵۶	بوشهر
۱/۴۳	۱/۲۶	۱/۲۷	۱/۲۳	تهران
۱/۸۲	۱/۸۳	۱/۹۱	۱/۸۷	چهار محال و بختیاری
۲/۳۹	۲/۳۷	۲/۳۶	۲/۳۴	خراسان جنوبی
۲/۰۵	۲/۰۰	۲/۰۶	۲/۰۰	خراسان رضوی
۲/۰۲	۲/۰۲	۲/۰۷	۲/۰۱	خراسان شمالی
۲/۲۳	۲/۲۳	۲/۲۱	۲/۱۶	خوزستان
۱/۷۰	۱/۷۰	۱/۷۳	۱/۶۹	زنجان
۱/۲۱	۱/۰۷	۱/۲۲	۱/۱۱	سمنان
۳/۴۸	۳/۲۹	۳/۷۰	۳/۶۲	سیستان و بلوچستان
۱/۵۷	۱/۴۳	۱/۶۶	۱/۵۲	فارس
۱/۵۴	۱/۴۴	۱/۵۰	۱/۳۹	قزوین
۱/۸۸	۱/۷۴	۱/۷۹	۱/۶۶	قم
۱/۶۶	۱/۶۶	۱/۶۲	۱/۵۹	کردستان
۱/۸۶	۱/۷۲	۱/۸۳	۱/۷۱	کرمان
۱/۵۱	۱/۵۱	۱/۵۵	۱/۵۱	کرمانشاه
۱/۶۱	۱/۶۰	۱/۷۴	۱/۷۰	کهگلویه و بویر احمد
۲/۰۸	۲/۰۴	۲/۰۶	۱/۹۹	گلستان
۱/۰۶	۱/۰۶	۱/۰۶	۱/۰۳	گیلان
۱/۷۶	۱/۷۶	۱/۸۵	۱/۸۰	لرستان
۱/۱۱	۱/۱۰	۱/۱۳	۱/۱۰	مازندران
۱/۲۹	۱/۲۱	۱/۳۳	۱/۲۳	مرکزی
۲/۰۴	۱/۹۳	۲/۰۵	۱/۹۴	هرمزگان
۱/۶۵	۱/۶۵	۱/۶۹	۱/۶۴	همدان
۲/۲۲	۱/۹۳	۲/۱۵	۱/۹۰	یزد

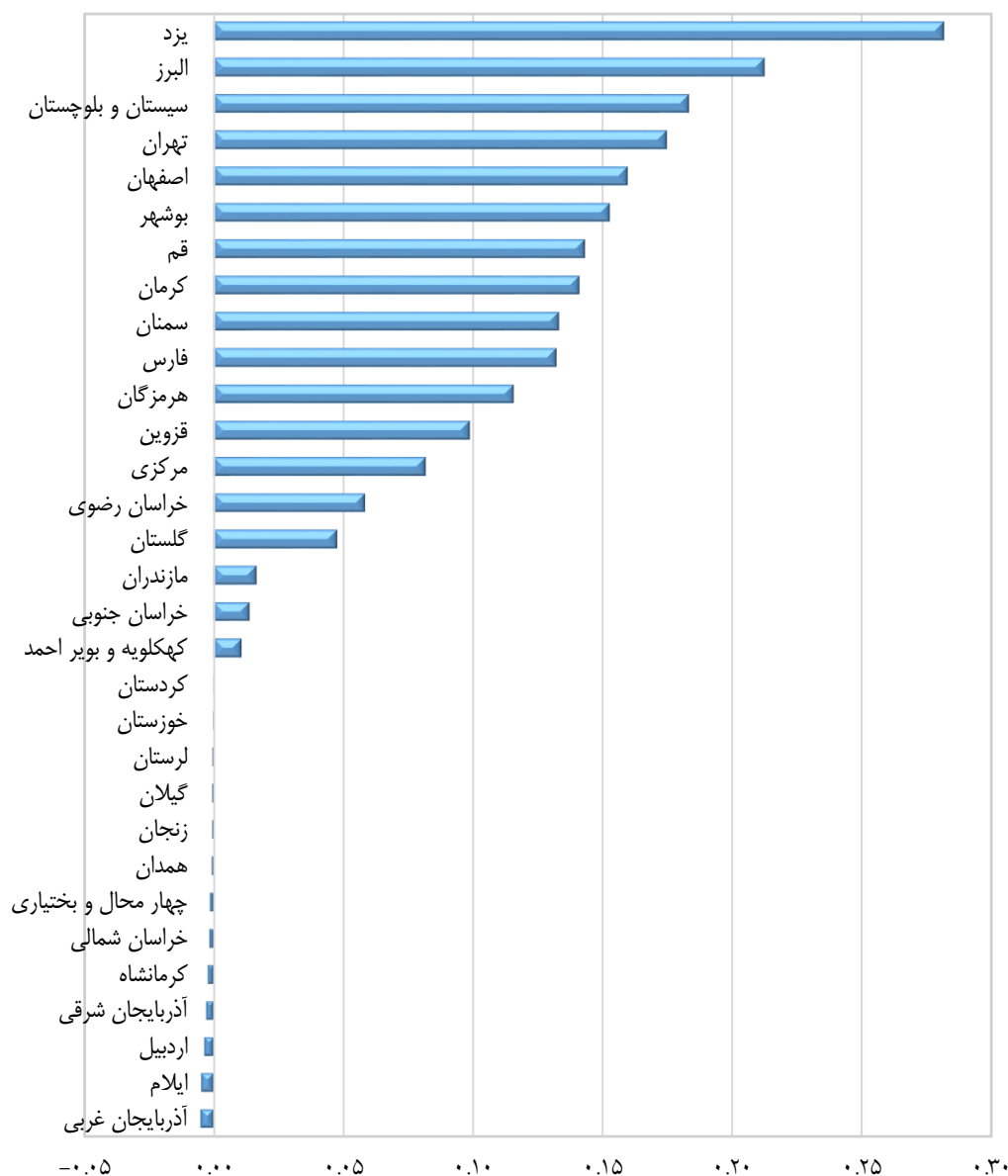

شکل ۱- میزان باروری کل ایران : ۱۴۰۰

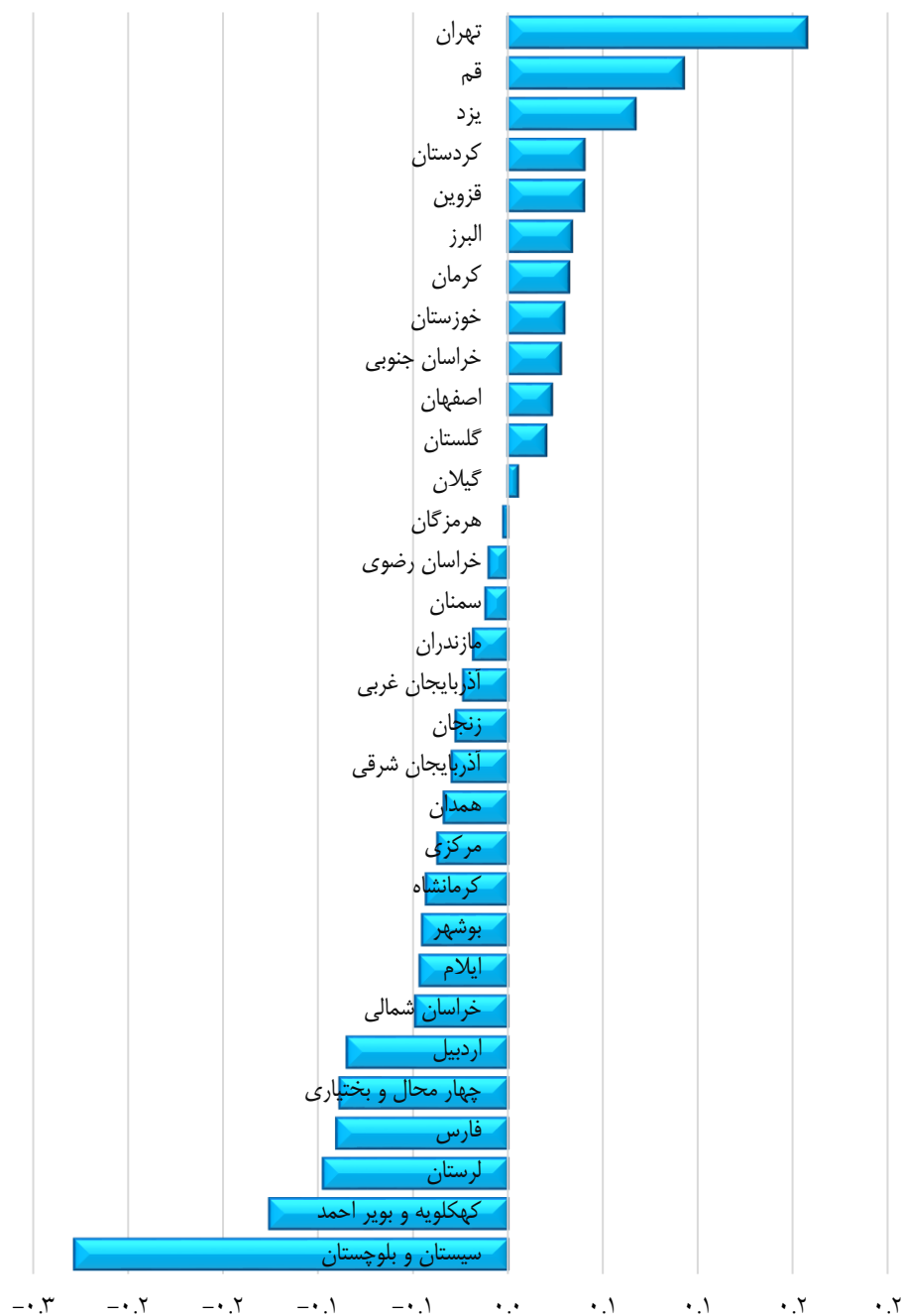

نمودار ۹-میزان باروری کل استانی از سال ۱۳۹۶ تا ۱۴۰۰

مقایسه میزان باروری ایران و ایرانی در نمودار ۱۰ به تفکیک استان ارائه شده است. بر اساس این نمودار در برخی از استان‌ها بین باروری ایرانی و ایرانی تفاوت ناچیزی وجود دارد و احتمالاً به دلیل حضور کمتر اتباع خارجی در این استان‌ها است. از جمله آنها می‌توان به استان‌های آذربایجان غربی، ایلام، اردبیل، آذربایجان شرقی، کرمانشاه و خراسان شمالی اشاره نمود. در مقابل در استان‌های یزد، البرز، سیستان و بلوچستان، تهران، اصفهان، بوشهر، قم، کرمان، سمنان، فارس، هرمزگان، قزوین، مرکزی، خراسان رضوی، گلستان، مازندران، خراسان جنوبی، کهکلوپه و بویر احمد، کردستان، خوزستان، لرستان، گیلان، زنجان، همدان، چهارمحال و بختیاری، خراسان شمالی، کرمانشاه، آذربایجان شرقی، اردبیل، ایلام، آذربایجان غربی استان‌ها داشته باشد.

نمودار ۱۰- تفاوت باروری ایران و ایرانی به تفکیک استان: ۱۴۰۰

نمودار ۱۱- تغییرات میزان باروری کل به تفکیک استان در فاصله سال‌های ۱۳۹۹ تا ۱۴۰۰

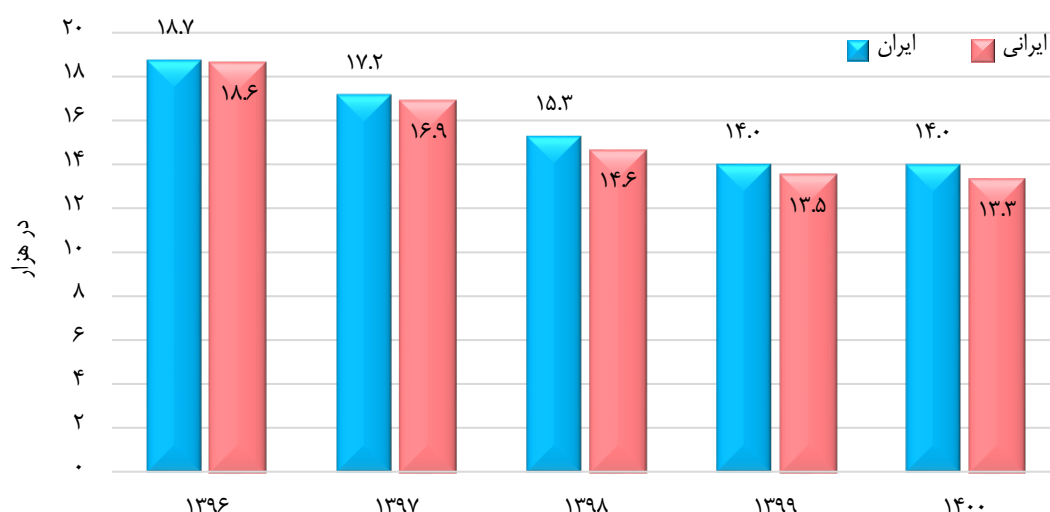
هرچند که میزان باروری کل ایران در سال ۱۴۰۰ اندکی افزایش یافته است اما این افزایش در تمام استان‌های کشور اتفاق نیفتاده است. به نظر می‌رسد در استان‌هایی که حضور اتباع بیگانه بیشتر بوده مانند استان‌های تهران، قم، یزد، کردستان و قزوین میزان باروری کل، در سال ۱۴۰۰ افزایش یافته است (نمودار ۱۱).

واقعۀ تولد که برای جمعیت در معرض آن (مادران) واقعۀ ای قابل تکرار محسوب می‌شود یکی از وقایع محوری و کلیدی و از عناصر مهم رشد جمعیت است. تولد در واقع به معنی به دنیا آمدن یک مولود زنده است و مولود زنده در جمعیت شناسی فردی است که پس از تولد یکی از علائم حیات را دارا باشد. این میزان فراوانی یا شدت زاد و ولد را نسبت به کل جمعیت می‌سنجد و از تقسیم تعداد موالید زنده تولد شده جامعه در طول یک سال تقویمی به میانگین جمعیت آن جامعه در همان سال به دست می‌آید. با توجه به آنکه تمام افراد یک جامعه نقشی در تولید موالید سالانه آن جامعه ندارند، آن را میزان خام یا ناخالص موالید می‌گویند.

میزان خام موالید (CBR) که به طور مستقیم از تقسیم تعداد متولدین در یک سال معین به جمعیت میانه همان سال در ۱۰۰۰ نفر بدست می‌آید.

در سال ۱۳۹۶ میزان خام موالید کل کشور برابر ۱۸.۷ و برای جمعیت ایرانی ۱۸.۶ در هزار بدست آمده است این شاخص با روندی کاهشی در سال ۱۴۰۰ به رقم ۱۴ در هزار برای جمعیت ایران و ۱۳.۳ برای جمعیت ایرانی رسیده است. بررسی استانی میزان خام موالید نشان می‌دهد که استان سیستان و بلوچستان با (۲۸/۱ در هزار) بیشترین میزان خام موالید را در بین استان‌های کشور داشته است و پس از آن استان‌های خراسان جنوبی و خوزستان (۱۸/۲ در هزار) و هرمزگان با (۱۶/۵ در هزار) در رده‌های استانی بعدی قرار دارند. کمترین میزان خام موالید نیز به ترتیب مربوط به استان‌های گیلان با (۸/۳ در هزار)، مازندران با (۸/۹ در هزار) و البرز با (۱۰/۲) در هزار می‌باشد.

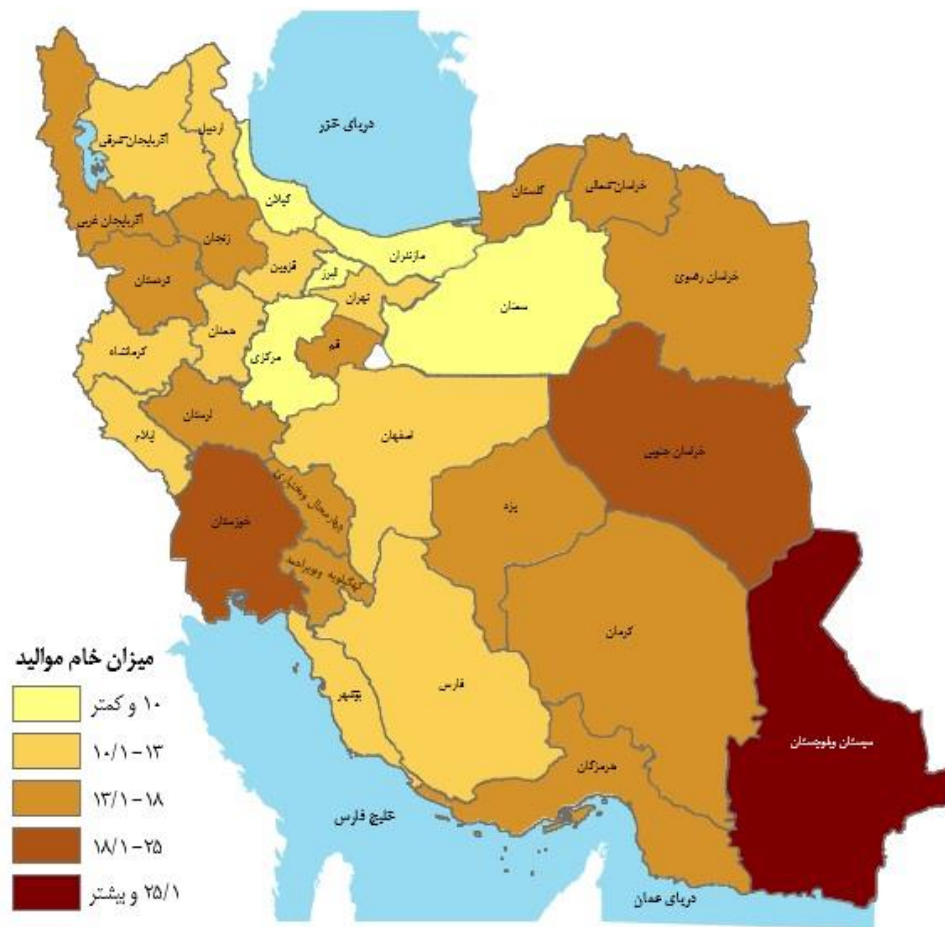
در سال ۱۴۰۰ تعداد ۱۸ استان میزان خام موالید بالاتر از میانگین کشوری را تجربه کردند. ولی با توجه به این که درصد جمعیت در استان‌های با موالید پایین کمتر از جمعیت استان‌های با موالید بالا بوده، تأثیر میزان خام موالید این استان‌ها بر میزان خام موالید کل کشور کمتر بوده است. به عنوان مثال، استان‌های سیستان و بلوچستان و خراسان جنوبی که از لحاظ توسعه یافتگی در سطح پایینی قرار داشته‌اند، به مراتب میزان خام موالید بالاتری نسبت به استان‌های، گیلان، مازندران، البرز و ... نشان داده‌اند.

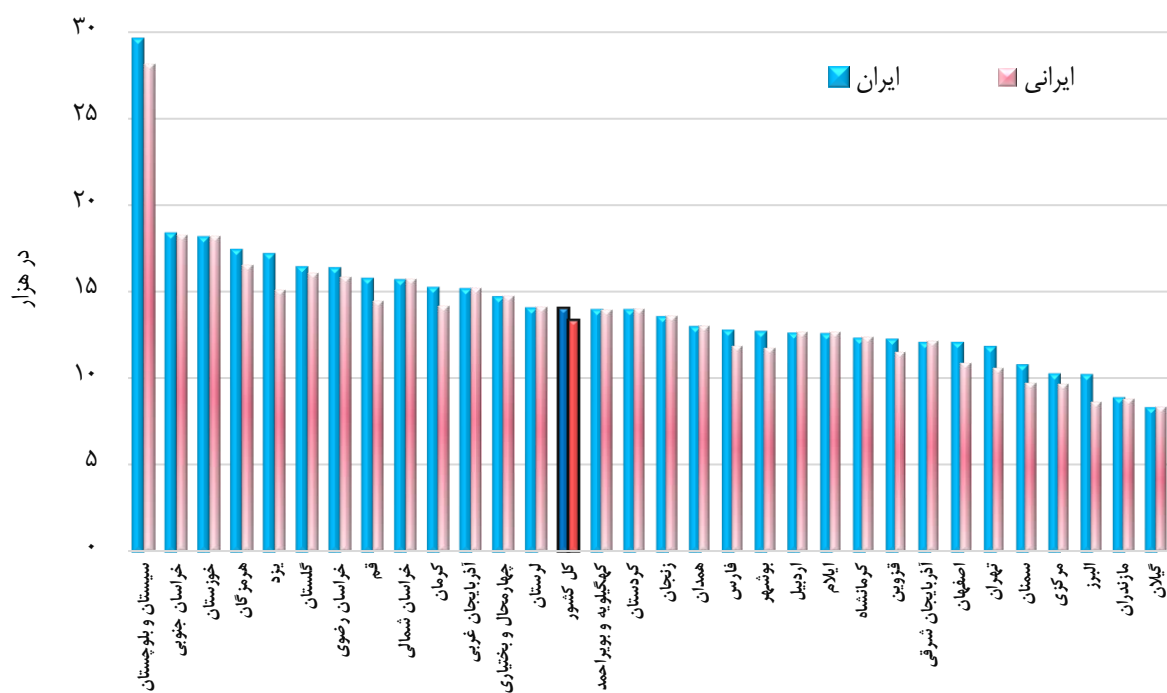
نمودار ۱۲- میزان خام موالید به تفکیک ایرانی و ایران: ۱۳۹۶-۱۴۰۰

جدول ۸- میزان خام موالید کل کشور به تفکیک استان و بر حسب ایران و ایرانی: ۱۴۰۰-۱۳۹۶

۱۳۹۶		۱۳۹۷		۱۳۹۸		۱۳۹۹		۱۴۰۰		شرح
ایرانی	ایران	ایرانی	ایران	ایرانی	ایران	ایرانی	ایران	ایرانی	ایران	
۱۸/۷	۱۸/۶	۱۷/۲	۱۶/۹	۱۵/۳	۱۴/۶	۱۴/۰	۱۳/۵	۱۴/۰	۱۳/۳	کل کشور
۱۷/۰	۱۷/۰	۱۵/۴	۱۵/۴	۱۳/۳	۱۳/۳	۱۲/۳	۱۲/۳	۱۲/۱	۱۲/۱	آذربایجان شرقی
۱۹/۶	۱۹/۶	۱۸/۱	۱۸/۱	۱۶/۲	۱۶/۲	۱۵/۵	۱۵/۵	۱۵/۲	۱۵/۲	آذربایجان غربی
۱۸/۴	۱۸/۵	۱۷/۱	۱۷/۱	۱۴/۸	۱۴/۸	۱۳/۳	۱۳/۳	۱۲/۶	۱۲/۶	اردبیل
۱۵/۴	۱۶/۰	۱۳/۹	۱۴/۴	۱۲/۸	۱۱/۹	۱۱/۹	۱۰/۹	۱۲/۱	۱۰/۹	اصفهان
۱۶/۷	۱۴/۸	۱۴/۷	۱۲/۷	۱۱/۶	۱۰/۵	۱۰/۰	۸/۷	۱۰/۲	۸/۶	البرز
۲۲/۶	۱۷/۶	۲۲/۷	۱۶/۴	۱۴/۰	۱۴/۱	۱۲/۹	۱۲/۹	۱۲/۶	۱۲/۶	ایلام
۱۸/۳	۱۸/۸	۱۶/۳	۱۶/۸	۱۴/۳	۱۳/۸	۱۳/۲	۱۲/۶	۱۲/۷	۱۱/۷	بوشهر
۱۴/۸	۱۵/۳	۱۳/۲	۱۳/۷	۱۴/۰	۱۱/۷	۱۱/۶	۱۰/۶	۱۱/۹	۱۰/۵	تهران
۲۱/۲	۲۱/۲	۱۹/۴	۱۹/۴	۱۶/۷	۱۶/۷	۱۵/۴	۱۵/۴	۱۴/۷	۱۴/۷	چهارمحال و بختیاری
۲۲/۶	۲۲/۸	۲۰/۹	۲۱/۰	۱۹/۲	۱۹/۲	۱۸/۳	۱۸/۳	۱۸/۴	۱۸/۲	خراسان جنوبی
۲۱/۷	۲۲/۶	۱۹/۶	۲۰/۳	۱۷/۹	۱۷/۵	۱۶/۴	۱۶/۰	۱۶/۴	۱۵/۸	خراسان رضوی
۲۸/۵	۲۱/۱	۲۶/۸	۱۸/۸	۱۷/۲	۱۷/۲	۱۶/۰	۱۶/۱	۱۵/۷	۱۵/۷	خراسان شمالی
۲۳/۹	۲۴/۱	۲۲/۷	۲۲/۸	۱۹/۷	۱۹/۸	۱۸/۰	۱۸/۱	۱۸/۲	۱۸/۲	خوزستان
۱۹/۰	۱۸/۸	۱۷/۴	۱۷/۰	۱۵/۰	۱۴/۹	۱۳/۸	۱۳/۸	۱۳/۶	۱۳/۶	زنجان
۱۴/۲	۱۴/۹	۱۲/۷	۱۳/۴	۱۲/۰	۱۱/۳	۱۱/۰	۱۰/۲	۱۰/۸	۹/۷	سمنان
۳۳/۱	۳۳/۲	۳۱/۰	۳۱/۱	۲۹/۹	۲۹/۲	۳۰/۴	۲۹/۶	۲۹/۶	۲۸/۱	سیستان و بلوچستان
۱۷/۳	۱۷/۵	۱۵/۸	۱۵/۶	۱۳/۹	۱۳/۳	۱۲/۸	۱۲/۱	۱۲/۸	۱۱/۸	فارس
۱۸/۵	۱۶/۳	۱۷/۳	۱۴/۵	۱۲/۹	۱۲/۴	۱۱/۹	۱۱/۳	۱۲/۳	۱۱/۵	قزوین
۱۹/۲	۲۰/۶	۱۷/۵	۱۸/۷	۱۷/۰	۱۵/۷	۱۵/۰	۱۴/۰	۱۵/۸	۱۴/۴	قم
۲۰/۵	۱۸/۳	۱۹/۱	۱۶/۷	۱۴/۵	۱۴/۵	۱۳/۶	۱۳/۶	۱۴/۰	۱۴/۰	کردستان
۱۸/۴	۱۹/۳	۱۷/۰	۱۷/۸	۱۶/۱	۱۵/۵	۱۵/۱	۱۴/۴	۱۵/۳	۱۴/۲	کرمان
۱۸/۲	۱۶/۸	۱۶/۷	۱۵/۱	۱۳/۳	۱۳/۳	۱۲/۶	۱۲/۶	۱۲/۳	۱۲/۳	کرمانشاه
۲۰/۹	۲۱/۰	۱۹/۴	۱۹/۵	۱۶/۴	۱۶/۴	۱۵/۱	۱۵/۱	۱۴/۰	۱۳/۹	کهگیلویه و بویراحمد
۲۱/۲	۲۱/۵	۱۹/۱	۱۹/۳	۱۷/۰	۱۶/۸	۱۶/۰	۱۵/۸	۱۶/۴	۱۶/۰	گلستان
۱۱/۶	۱۱/۳	۱۰/۷	۱۰/۴	۸/۹	۸/۸	۸/۲	۸/۲	۸/۳	۸/۳	گیلان
۱۹/۵	۱۹/۵	۱۸/۱	۱۸/۱	۱۵/۸	۱۵/۸	۱۴/۸	۱۴/۸	۱۴/۱	۱۴/۱	لرستان
۱۳/۱	۱۳/۲	۱۱/۸	۱۱/۹	۱۰/۱	۱۰/۰	۹/۰	۸/۹	۸/۹	۸/۸	مازندران
۱۴/۴	۱۴/۷	۱۲/۸	۱۲/۹	۱۱/۲	۱۰/۷	۱۰/۵	۹/۹	۱۰/۳	۹/۶	مرکزی
۲۲/۸	۲۲/۷	۲۰/۹	۲۰/۷	۱۹/۲	۱۸/۷	۱۷/۶	۱۷/۰	۱۷/۴	۱۶/۵	هرمزگان
۱۸/۲	۱۷/۸	۱۶/۸	۱۶/۲	۱۴/۱	۱۴/۱	۱۳/۲	۱۳/۲	۱۳/۰	۱۳/۰	همدان
۲۱/۰	۲۲/۰	۱۸/۶	۱۹/۵	۱۷/۹	۱۶/۵	۱۶/۷	۱۵/۱	۱۷/۲	۱۵/۱	یزد

شکل ۲- میزان خام مولید کل ایران : ۱۴۰۰

نمودار ۱۳- میزان خام مولید به تفکیک ایران و ایرانی و استان : ۱۴۰۰

منابع:

۱. سازمان ثبت احوال کشور، سالنامه آمارهای جمعیتی، ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰
۲. سایت سازمان ثبت احوال کشور به آدرس اینترنتی : <https://www.sabteahval.ir/>
۳. عباسی شوازی و همکاران. ۱۳۹۹. طرح "تحولات باروری در ایران از سال ۱۳۷۱ تا ۱۳۹۵". تهران: پژوهشکده‌ی آمار.
۴. مرکز آمار ایران، نتایج تفصیلی سرشماری عمومی نفوس و مسکن، ۱۳۹۵
۵. وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی کشور، اطلاعات تعداد موالید ثبت شده ایران، ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰